

Tekirdağlı eş-Şeyh el-Hâc Hâfız Mehmed Rif'at'ın “Ebhe'n-Neğamât fî Terennümâtî'l-İlâhiyyât” İsimli Güfte Mecmuasında Bulunan İlâhî Formundaki Eserlerle İlgili Bir Değerlendirme*

Öğr. Gör. Ercihan Ülger | ORCID: 0000-0001-9626-0541 | ercihanulger@hotmail.com

Kayseri Üniversitesi, Develi İslami İlimler Fakültesi, Türk Din Müsikisi Ana Bilim Dalı, Kayseri, Türkiye

ROR ID: <https://ror.org/005zfy155>

Prof. Dr. Ahmet Hakkı Turabi | ORCID: 0000-0001-8327-3693 | ahturabi@yahoo.com

Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Türk Din Müsikisi Ana Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye

ROR ID: <https://ror.org/02kswqa67>

Öz

Güfte mecmûaları, Türk Müsikisi tarihinin en önemli kaynaklarından. Güfte mecmûaları eserlerin sadece güfteleri hakkında değil, o eserlerin formları, usûlleri, makam ve bestekârları hakkında da bilgi verdiği gibi, Türk müsikisi târihi ve kültürü yönüyle derlendikleri ve yazıldıkları dönemin de bir bakıma aynası olma görevini yapar. Bu mecmûalar genel anlamda güfte mecmuaları şeklinde isimlendirilmiş olsa da ihtiva ettiği konuları itibariyle dînî ve dindışı şeklinde ayrıma da tabi tutulmuştur. Zamanla yapılan incelemeler neticesinde ise şiir mecmûası, şarkı mecmûası, ilâhî mecmûası vb. başlıklarla tasnif edilmiştir. Güfte mecmûalarının türlerinden biri olan ilâhî mecmûaları da tertib edildiği dönemdeki tekkelerin müsikî târihi, edebiyat, sanat ve kültür târihi açısından önemli bilgiler verdiği gibi tekkelerin müsikî ile alakalı eserlerin günümüze ulaşmasını sağlamıştır. Bu çalışmamızda İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde TY 4116 no'da kayıtlı Tekirdağlı eş-Şeyh el-Hâc Hâfız Mehmed Rif'at'ın “Ebhe'n-neğamât fî terennümâtî'l-ilâhiyyât” isimli güfte mecmuasında bulunan ilâhî formundaki eserlerin makâm, usul, bestekâr, güftekâr, nota durumu, eserlerde geçen tarikat isimleri ve güftelerin farklı besteleri yönüyle analizleri yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Din Müsikisi, Tekke Müsikisi, İlâhî, Mehmed Rif'at, Tarikat, Güfte.

Atf Bilgisi: Ülger, Ercihan – Turabi, Ahmet Hakkı. “Tekirdağlı eş-Şeyh el-Hâc Hâfız Mehmed Rif'at'ın “Ebhe'n-Neğamât fî Terennümâtî'l-İlâhiyyât” İsimli Güfte Mecmuasında Bulunan İlâhî Formundaki Eserlerle İlgili Bir Değerlendirme”. *Marifetname* 11/1 (Haziran 2024), 95-121.

<https://doi.org/10.47425/marifetname.vi.1472639>

Geliş Tarihi	23.04.2024
Kabul Tarihi	15.05.2024
Yayın Tarihi	30.06.2024
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Köreleme Bu çalışma Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı Türk Din Müsikisi Bilim Dalı'nda Prof. Dr. Ahmet Hakkı Turabi danışmanlığında yürütülen “Sa'diyye Tarikatı Müsikisi ve Hâfız Mehmed Rif'at'ın “Ebhe'n-Neğamât fî Terennümâtî'l-İlâhiyyât İsimli Eseri” başlıklı doktora tezi esas alınarak hazırlanmıştır.
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. (Ercihan Ülger – Ahmet Hakkı Turabi)
Benzerlik Taraması	Yapıldı – iThenticate
Etik Bildirim	marifetmanetikbildirim@gmail.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

An Assessment of the İlāhī-Form Works in the Lyric Miscellany Named “Abhā al-Naghamāt fī Tarannumāt al-İlāhiyyāt” by Tekirdağ-Born al-Shaykh al-Hājj Hāfiz Mehmed Rif at *

Lect. Ercihan Ülger | ORCID: 0000-0001-9626-0541 | ercihanulger@hotmail.com

Kayseri University, Develi Faculty of Islamic Sciences, Department of Turkish Religious Music, Kayseri, Türkiye

ROR ID: <https://ror.org/005zfy155>

Prof. Dr. Ahmet Hakkı Turabi | ORCID: 0000-0001-8327-3693 | ahturabi@yahoo.com

Marmara University, Faculty of Theology, Department of Turkish Religious Music, Istanbul, Türkiye

ROR ID: <https://ror.org/02kswqa67>

Abstract

Lyric miscellanies stand as some of the most significant sources in the history of Turkish music. These collections provide information not only about the lyrics themselves, but also about their form, usūl (rhythmic cycle), makām (mode), and composer. Additionally, they serve as a reflection of the era in which they were compiled and written, encapsulating the history and culture of Turkish music. Despite being generally named lyric miscellanies; these collections have been subcategorized according to their subject matter into religious and non-religious categories. Over time, through various analyses, they have been further thematically divided under titles such as poetry miscellanies, song miscellanies, and ilāhī miscellanies. İlāhī miscellanies, a specific type of lyric miscellany, offer significant insights into the Takyah music history, literature, art, and cultural history of the era in which they were compiled. They have also ensured the survival of musical works related to the Takyahs (Sūfī lodges) to the present day. This study delves into the analysis of the ilāhī-form works found in the lyric miscellany named “Abhā al-naghamāt fī Tarannumāt al-İlāhiyyāt” by Tekirdağ-born al-Shaykh al-Hājj Hāfiz Mehmed Rif at, which is housed in the Rare Books Library of Istanbul University under the registry number TY 4116. The analyses cover the makām, usūl, composer, lyricist, notation status, tarīqat (Sūfī order) names mentioned in the works, and the various settings of the lyrics.

Keywords: Turkish Religious Music, Takyah Music, İlāhī, Mehmed Rif at, Tarīqat, Lyric.

Citation: Ülger, Ercihan – Turabi, Ahmet Hakkı. “An Assessment of the İlāhī-Form Works in the Lyric Miscellany Named “Abhā al-Naghamāt fī Tarannumāt al-İlāhiyyāt” by Tekirdağ-Born al-Shaykh al-Hājj Hāfiz Mehmed Rif at”. *Marifetname* 11/1 (June 2024), 95-121.

<https://doi.org/10.47425/marifetname.vi.1472639>

Date of Submission	23.04.2024
Date of Acceptance	15.05.2024
Date of Publication	30.06.2024
Peer-Review	Double anonymized - Two External This article is extracted from my ongoing doctorate dissertation entitled “Music of Sa’diyya Order and Hāfiz Mehmed Rif at’s Work Named Abhā al-Naghamāt fī Tarannumāt al-İlāhiyyāt”, supervised by Prof. Dr. Ahmet Hakkı Turabi (Ph.D. Dissertation, Marmara University, Istanbul, 2021-...)
Ethical Statement	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. (Ercihan Ülger – Ahmet Hakkı Turabi)
Plagiarism Checks	Yes – iThenticate
Conflicts of Interest	The authors have no conflict of interest to declare.
Complaints	marifetmaneetikbildirim@gmail.com
Grant Support	The authors acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Copyright & License	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Giriş

Mecmua, sözlükte Arapca cem‘ kelimesinden türetilmiş, toplanmış, biriktirilmiş şey anlamına gelen bir kelimedir.¹ Mecmua, aynı ya da farklı türden belirlenmiş çeşitli hacimlerdeki risâlelerin ve metinlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan eserlere verilen genel bir addır.²

Güfte, söylemek anlamına gelen Farsça bir fiilden türetilmiş söylenmiş anlamına gelen bir kelimedir. Bu kelime edebiyatımızda sadece şiiri işaret eden bir anlamda kullanılmış, mûsikîmizde ise eserlerin söz kısımlarına güfte denmiştir. Mûsikî eserlerimizin güftelerinin toplanarak bir araya getirildiği mecmualara ise güfte mecmuası denilmiştir.³

Güfte mecmûaları, Türk Mûsikîsi tarihinin şüphesiz en önemli kaynaklarından olup eserlerin sadece güfteleri hakkında değil, o eserlerin formları, usûlleri, makam ve bestekârları hakkında da bilgi vermektedir. Ayrıca Türk mûsikîsi târihi ve kültürü yönünden yazıldıkları ve derlendikleri zamanın da aynası olma özelliği taşımaktadır. Mecmûalar sâyesinde, yazıldıkları dönemin dînî ve sosyal hayatı hakkında hem mûsikî târihi hem de edebiyat, sanat ve kültür târihi yönüyle önemli bilgiler elde edilmektedir.⁴

Hem ülkemizde hem de dünyanın çeşitli kütüphanelerinde bulunan bu mecmûalar genel anlamda güfte mecmuaları şeklinde isimlendirilmiş olsa da ihtiva ettiği konuları itibariyle dînî ve dindışı şeklinde ayırma da tabii tutulmuştur. Zamanla üzerlerinde yapılan incelemeler neticesinde ise şiir mecmûası, şarkı mecmûası, ilâhî mecmûası vb. başlıklarla tasnif edilmiştir. Güfte mecmûalarının türlerinden biri olan ilâhî mecmûaları da tertib edildiği dönemdeki tekkelerin mûsikîsi ile alakalı eserlerin günümüze ulaşmasını sağlamıştır.⁵

Çalışmamıza konu olan eser İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde TY 4116 no’da kayıtlı Tekirdağlı eş-Şeyh el-Hâc Hâfız Mehmed Rif‘at’ın “*Ebhe’n-neğamât fi terennümâti’l-ilâhiyyât*” isimli yazma eseridir.⁶

¹ Şemseddin Sâmî, *Kâmûs-ı Türkî* (İstanbul, 1317), 1293; Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lûgat* (İstanbul, 1962), 711.

² Mustafa İsmet Uzun, “Mecmua”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2003), 28/265.

³ Harun Korkmaz, *Türk Musiki Tarihinin Kaynağı Olarak Güfte Mecmuaları* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Doktora Tezi, 2021), 16.

⁴ Recep Uslu, “Türk Müziği Eğitim Tarihinde Güfte Mecmuaları ve İnceleme Esasları Üzerine Tespitler” (Müzikte 2000 Sempozyumu, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı, 2001), 158.

⁵ Korkmaz, *Türk Musiki Tarihinin Kaynağı Olarak Güfte Mecmuaları*, 84-92.

⁶ Tekirdağlı eş-Şeyh el-Hâc Hâfız Mehmed Rif‘at, *Ebhe’n-Neğamât fi Terennümâti’l-İlâhiyyât*,

Yaptığımız literatür taramasında bu ilâhî mecmûasının mürettibi Tekirdağlı eş-Şeyh el-Hâc Hâfız Mehmet Rif'at'ın Tekirdağ ili Hacı İsa Mahallesindeki Sa'diyye Tarikatı dergahının⁷ Seccâdenişini olduğunu⁸, ömrünün son yıllarını İstanbul'da geçirdiğini⁹, Zincirlikuyu'da ikamet edip birçok tekkede zâkirbaşılık yaptığını¹⁰ ve Edirnekapı Mezarlığında medfun olduğunu tespit ettik.¹¹ Aynı zamanda kendisine ait, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı BEL_Yz_O_0130 no'da kayıtlı bir Mevlevî Âyinleri Mecmûası olduğu ve bu mecmûada *Mehmed Rif'at Sa'diyyü'l-Mevlevî* ismini yazdığı görülmektedir.¹²

Çalışmamıza konu olan güfte mecmuasının yaklaşık 1600 sayfalık içeriğine baktığımızda mecmuanın ilk sayfalarında fihrist, Şems-i Tebrîzîye ait bir şiir, usullerle ilgili bir tablo, makamların nereden alındıklarına dair bir tablo, Türk mûsikisindeki perdelerin isimlerinin yazıldığı porte biçiminde bir tablo, Hamdiyye duası, makamların gezegenlerle olan ilişkileri ile alâkalı detaylı tablolar, cenâze ile ilgili duâ ve salâ ve Hutbe-i Nevbe bulunmaktadır.

Ayrıca hem dini mûsikimizdeki hem de edebiyatımızdaki formlardan güfteler bulunmaktadır. Bu formlar şunlardır: Arabî kasîde, Arabî metâvî, cumhûr, cumhûr kıyâm, destân, destûr, durak, gazel, hamdiyye-i lokma, hitâb, ilâhî, inşâd, istihrâc, karabatak şuşul, kasîde, kelâm, kıt'a kıt'a-i arabî, makâmât, mâtemnâme, medhiyye, medhiyye-i salât, mersiye, münâcât, münâcât-ı temcîd, na't-i şerîf, nevbe, nutk-i şerîf, salât, savt, şuşul, ta'dâd, takdîm-i hulefâ, tevşîh, vefât târihi.¹³

Çalışmamızın konusu Tekirdağlı eş-Şeyh el-Hâc Hâfız Mehmed Rif'at'ın “*Ebhe'n-neğamât fi terennümâtî'l-ilâhiyyât*” isimli güfte mecmuasında bulunan İlâhî formundaki eserlerle ilgili bir değerlendirmedir.

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, 894.35-1, 1-1592.

⁷ *Edirne Vilayet Salnâmesi*, Vilayet Salnâmesi (1310), 658.

⁸ Konuyla ilgili bilgi yazma eserin fevâid yaprağında bulunmaktadır.

⁹ A. Hilmi Yücebaş, *Tekirdağlı Şairler* (İstanbul: Cumhuriyet Matbaası, 1939), 142.

¹⁰ Sadeddin Nüzhet Ergun, *Türk Musikisi Antolojisi* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1942), 658.

¹¹ Mehmed Zeki Pakalın, *Sicill-i Osmanî Zeyli* (Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2008), 15/42.

¹² Mehmed Rif'at Sa'diyyü'l-Mevlevî, *Âyin-i Şerîf Mecmuası*, İstanbul Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları Koleksiyonu, O 0130.

¹³ Mehmed Rif'at, *Ebhe'n-Neğamât fi Terennümâtî'l-Îlâhiyyât*, 1-1592.

1. Metodoloji

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmamızın amacı, çalışmamıza konu olan güfte mecmuasında bulunan İlâhî formundaki eserlerin genel bir değerlendirmesini yaparak yaklaşık 130 yıl önce tekkelerde icra edilen bu eserleri gün yüzüne çıkarmaktır. Bu güfte mecmuasında bulunan ilâhî formundaki eserlerle ilgili daha önce herhangi bir çalışma yapılmamış olması, yapılan bu çalışma ile mecmuadaki ilâhî formundaki eserlerin yazıldığı dönemin Tekke mûsikîsine dair bilgi vermesi ve yazıldığı dönemden günümüz mûsikî dünyasına ışık tutacağı düşüncesi, bu araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

1.2. Araştırmanın Problem Cümlesi

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde TY 4116 no’da kayıtlı Tekirdağlı eş-Şeyh el-Hâc Hâfız Mehmed Rif’at’ın “*Ebhe’n-Neğamât fī Terennümâti’l-İlâhiyyât*” isimli güfte mecmuasında bulunan ilâhî formundaki eserlerin özelde tertib edildiği dönemin Tekke Mûsikîsi kültürünün anlaşılmasına, genelde ise Türk Mûsikîsine katkıları nelerdir?

1.2.1. Araştırmanın Alt Problemleri

Çalışmamıza konu olan güfte mecmuasında bulunan ilâhî formundaki eserlerle ilgili bulgulara ulaşmak için şu sorulara cevap aranmıştır:

- Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin makamlara göre dağılımı nasıldır?
- Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin usullere göre dağılımı nasıldır?
- Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin bestekârlara göre dağılımı nasıldır?
- Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin güftekârlara göre dağılımı nasıldır?
- Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin günümüzde notalarının bulunma durumuna göre dağılımı nasıldır?
- Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin güftelerinde geçen tarikat isimlerine göre dağılımı nasıldır?
- Mecmuadaki ilâhî formundaki eserlerden aynı güftenin kaç farklı bestesi bulunmaktadır?

1.3. Araştırmanın Hipotezi

Çalışmamıza konu olan güfte mecmuası Tekke Mûsikîsi ile alakalı yazılan güfte mecmûaları arasında yaklaşık 1600 sayfalık içeriği ile en zengin mecmûalardan birisidir. Mecmûada bulunan ilâhî formundaki eserler, makâm, usûl, bestekâr, güftekâr yönünden hem Türk Mûsikîsi hem de döneminin Tekke Mûsikîsi kültürü açısından oldukça zengindir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

İncelemenin mecmûada bulunan ilâhî formundaki eserlerin sadece musîkî açısından tespit edilen bilgilerle sınırlandırılıp, tarihsel, edebî vb. başka yönleriyle değerlendirilmesi, ilgili çalışma alanlarına bırakılmıŐtır.

AraŐtırma kapsamında elde edilen veriler ve bunlara bağlı olarak yapılan yorumlar, mecmûada bulunan ilâhî formundaki eserlerle sınırlıdır.

2. Yöntem

Bu çalışma nitel araŐtırma yöntemlerinden betimsel araŐtırma niteliği taşımaktadır. Yapılan çalışmada "İlgili literatürde herhangi bir konuda var olan bulguları gözden geçirme ve daha üst bir noktadan tekrar yorumlama" olarak ifade edilen meta-sentez araŐtırma deseninde, doküman inceleme veri toplama yöntemi ve sözel ve sayısal betimleyici analiz, içerik analizi veri analiz yöntemleri kullanılmıŐtır.¹⁴

Doküman inceleme yöntemiyle sağlanan veriler sayı (n) ve yüzde (%) değerleriyle tablo haline dönüŐtürülerek betimsel analiz ve istatistiksel hesaplama ile işlenmiŐtir. Elde edilen bulgular grafikler ve tablolar ile sunulmuştur.

2.1. Evren ve Örneklem

Çalışmamızın evreni İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde TY 4116 no'da kayıtlı Tekirdağlı eş-Şeyh el-Hâc Hâfız Mehmed Rif'at'ın "Ebhe'n-neğamât fî terennümâtî'l-ilâhiyyât" isimli güfte mecmuası, örneklemi ise bu mecmuada bulunan ilâhi formundaki eserlerdir.

3. Bulgular

Mecmuada bulunan ilahi formundaki eserler, mecmuadaki sırasına göre aŐađıda tablo halinde verilmiŐtir.

¹⁴ Begüm Aytemur, "Mûzik Araştırmalarında Nitel Veri Analizi", *Mûzik Araştırmalarında Bilimsel Yöntem ve Yaklaşımlar* (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2022), 238.

GÜFTENİN İLK MISRÂI	GÜFTEKÂRI	BESTEKÂRI	MAKAMI	USÛLÜ	FORMU	SAY FASI
Estagfirillâhe'l-'azîm mürâyinîn işlerine	Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh	-	Rast	Sofyân	İlâhî	424
Şeriat bağının gülü Tarikat Ahmedin yolu	İlmî	-	Rast	Sofyân	İlâhî	426
Ey âşık-ı sâdıklar Gelin Allâh diyelim	Dervîş Himmet	-	Rast	Sofyân	İlâhî	427
Mûsânın Tûri hakkıçûn	Nûrî	-	Rast	Sofyân	İlâhî	429
Aşkınla cihân beste Lutfeyle inâyet kul	Nûrî	-	Rast	Sofyân	İlâhî	429
Çûn doğup tuttu cihân yüzünü hüsnün güneşi	Rüşenî	-	Rast	Sofyân	İlâhî	431
Ezelden aşk oduna yâne geldim	Sünbülî	-	Rast	Sofyân	İlâhî	433
Mefâtihu'l-hüda oldu hilâlin yâ Rasûlallâh	Kenzî	-	Rast	Sofyân	İlâhî	433
Tevbe edelim zenbimize tübtü illâh	Kâmil	Zekâi Dede	Rast	Düyek	İlâhî	435
Hep fesâd işerime Estagfirillâh tevbe	Eşrefoğlu Rûmî	-	Rast	Düyek	İlâhî	436
Kadîr Allâh Cebrâilim Gelsin Muhammedim demiş	Yûnus Emre	-	Rast	Düyek	İlâhî	438
Durmaz yanar vücûdum Ah etmeyip nideyim	Yûnus Emre	-	Rast	Sofyân	İlâhî	439
Ömür bahçesinin gülü solmadan	Yûnus Emre	-	Rast	Sofyân	İlâhî	440
Dost ilini lâmekânda Biz de lâhut kâniyiz biz	Hulûsî	-	Rast	Düyek	İlâhî	442
Nedir derdin senin bu mâteminle	Şâkir	-	Rast	Düyek	İlâhî	443
Mürşid elinden nûş-i şarâb et	Zâkir	-	Rast	Düyek	İlâhî	444
Mülk-i cihân sultâm Abdülkâdir Geylânî	Hakkî	Zekâi Dede	Rast	Düyek	İlâhî	446
Bilirim bende sensin Allâhum	Sezâi	-	Rast	Düyek	İlâhî	448
Çünkü bildim mü'minin kalbinde Beytullâh var	Seyyid Nesimî	-	Rast	Sofyân	İlâhî	449
Ey Şehid-i Kerbelâya ağlayan Ağla matemdir Muharremdir bugün	Sezâi	-	Nişâbüür	Düyek	İlâhî	458
Hakka vâsil eder Lâ ilâhe illallâh	Kâimî	-	Nihâvend	Düyek	İlâhî	464
Aşk ile iki cihânda şâh olan gelsin beri	Sünbülî	Hâfız Ahmed	Sûz-nâk	Sofyân	İlâhî	470
Salike olmaz ayân İlm-i hakikat miftah	Hakkî	Zekâi Dede	Sûz-nâk	Sofyân	İlâhî	471
Ben bilmez idim gizli ayan hep sen imişsin	-	-	Sûz-nâk	Düyek	İlâhî	473
Ayırma beni senden yaradan	Yûnus Emre	-	Mâhûr	Sofyân	İlâhî	480
Sevdâ-yı sivâdan geç Gel Hû diyelim	Hüdâyî	-	Mâhûr	Sofyân	İlâhî	481
Meftûn edeli bendesini şahid-i levlâk Aldı beni sevdâ	Hakkî	Ali Bey	Dügâh	Düyek	İlâhî	494
Ey pâdişâh-ı bî-vezîr İhsân cenâbından senin	Hüdâyî	-	Dügâh	Düyek	İlâhî	497
Çûn görüp dervîşi oldum pîrim Abdülkâdirin	Osman Şems Efendi	-	Dügâh	Düyek	İlâhî	498

Gel ey salık diyem bir söz ki haktr	Sünbülî	-	Dügâh	Düyek	İlâhî	499
Nideyim sabr edebilsem dil ü cân oda yanar	Eşrefoğlu Rûmî	-	Dügâh	Sofyân	İlâhî	500
Aşkm aldı benden beni Mevlâm seni isterim seni	Yûnus Emre	-	Sabâ	Sofyân	İlâhî	505
Ben dervîşem diyene Bir ün edesim gelir	Yûnus Emre	-	Sabâ	Sofyân	İlâhî	507
Cân yine bülbül oldu Hâr açılıp gül oldu	Niyâzi-i Mısrî	-	Sabâ	Düyek	İlâhî	509
Mefâtîhu'l-hüda oldu hilâlin yâ Rasûlallâh	Kenzî	-	Sabâ	Düyek	İlâhî	510
Gelin hey âşıklar gelin Hû Mevlâm Hû	Yûnus Emre	-	Sabâ	Sofyân	İlâhî	512
İlâhi yâri kıl bana ki senden gayri yârim yok	Mehmed Muhyeddin Üftâde	-	Sabâ	Düyek	İlâhî	514
Vere mi derd-i sanem derdime dermân vere mi	Fazlı	-	Sabâ	Düyek	İlâhî	516
Bu hulk ile ey kişi sen dervîş olamazsın	Nüzûlî	-	Sabâ	Düyek	İlâhî	518
Yanıp derd-i elemlele ağlama gönül ağlama	Hakkî	-	Sabâ	Düyek	İlâhî	519
Hayıf benim bunca geçen ömrüme	Yûnus Emre	-	Sabâ	Sofyân	İlâhî	520
Cebrâilim selâm eyle dostuma	Yûnus Emre	-	Sabâ	Sofyân	İlâhî	523
Mevlâm senin âşıkların Devrân ederler Hû ile	Hüdâyî	-	Sabâ	-	İlâhî	526
İlhâm ile dün gece seyrettim Muhammedi	Yûnus Emre	-	Sabâ	Düyek	İlâhî	527
Gülşen-i vahdette Dâim rûz ü Őebdir bülbülü	Adli	-	Sabâ	Düyek	İlâhî	528
Benem ol âşk bahresi denizler hayrân bana	Yûnus Emre	-	Sabâ	Sofyân	İlâhî	529
Kuldan sana lâıık nola Âşık seni kande bula	-	Zekâi Dede	Uşşâk	Düyek	İlâhî	532
Aşkınlâ çâk olsa bu ten Ben yine illallâh derim	Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh	-	Uşşâk	Düyek	İlâhî	533
Semâdan sırr-ı tevhidi duyan gelsin bu meydâne	Nûrî	-	Uşşâk	Sofyân	İlâhî	535
Sevdim seni hep vârim yağmadır alan alsın	Niyâzi-i Mısrî	-	Uşşâk	Düyek	İlâhî	536
Ey dervîşler ey kardeşler Ne acep derdim var benim	Yûnus Emre	-	Uşşâk	Sofyân	İlâhî	538
Gelin diyelim Şevk ile âh Lâ ilâhe illallâh	Hüdâyî	Zekâi Dede	Uşşâk	Düyek	İlâhî	539
Göster cemâlin Őem'ini yansın oda pervânelele	Şemsi	-	Uşşâk	Sofyân	İlâhî	540
Ey enbiyâlar serveri Ey evliyâlar rehberi	Yûnus Emre	-	Uşşâk	Düyek	İlâhî	542
Allâh emrin tutalım Rahmetine batalım	Yûnus Emre	Zekâi Dede	Uşşâk	Düyek	İlâhî	543
Geylandan yürüdü dilgüşâ ile Erenler sultânı Şeyh Abdülkâdir	Mehmed Muhyeddin Üftâde	-	Uşşâk	Düyek	İlâhî	545

Tevhîd hoşça nesne olur Tevhîd eden mest olur	Yûnus Emre	-	Uşşâk	Düyek	İlâhî	547
Şûrîde vü şeydâ kılan	-	Zekâi Dede	Uşşâk	Düyek	İlâhî	548
Gönül hayrân oluptur aşk elinden	Yûnus Emre	-	Uşşâk	Sofyân	İlâhî	549
Aşk bezirgânı sermâye cânı Bahâdır gördüm cânâ kıyânı	Yûnus Emre	-	Uşşâk	Düyek	İlâhî	549
Adım adım ileri bu âlemden içeri	Yûnus Emre	-	Uşşâk	Düyek	İlâhî	550
Neyleyeyim dünyâyı Bana Allâhım gerek	Hüdâyî	-	Uşşâk	Sofyân	İlâhî	552
Münâdîler nidâ eyler Gel Allâha âşık gel Mevlâya	Hüdâyî	-	Beyâtî	Sofyân	İlâhî	560
Hadden aştu iştîyâkım Yâ Rasûl göster cemâlin	Şeyhî	-	Beyâtî	Sofyân	İlâhî	561
Sinen içre bedr olan mâhım nedir	Sezâî	-	Beyâtî	Sofyân	İlâhî	562
Aldın mı safâ ile musaffâ haberin sen	Kenzî	-	Beyâtî	Sofyân	İlâhî	564
Mevlâm gözüm yaşı akar sel olur	Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh	-	Beyâtî	Sofyân	İlâhî	565
Yandıklarım şâm u seher Senden midir benden midir	Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh	-	Beyâtî	Düyek	İlâhî	567
Kapısı yok bacası yok Hû Mevlâm Hû	Yûnus Emre	-	Beyâtî	Düyek	İlâhî	568
Gönülde buldum esrar-ı üveysi	Osman Şems Efendi	Hacı Osmân Bey	Beyâtî	Düyek	İlâhî	570
Mecnûna sordular Leylâ nice oldu	Yûnus Emre	-	Beyâtî	Düyek	İlâhî	571
İbtidâdan yol sorarsan Yol Muhammed Alinindir	Hatâyî	-	Beyâtî	Düyek	İlâhî	572
A sultânım sen var iken Ya ben kime yalvarayım	Yûnus Emre	-	Beyâtî	Sofyân	İlâhî	573
A şeyhim senin yoluna Kurbân olayım gideyim	Abdurrahîm-i Tırsî	-	İsfahân	-	İlâhî	575
Aşkın meyine kandın N'oldun a gönül noldun	Azizî	-	Hicâz	Sofyân	İlâhî	576
Gönül hayrân oluptur aşk elinden	Yûnus Emre	-	Hicâz	Sofyân	İlâhî	577
Buyruğun tut Rahmânın Tevhîde gel Tevhîde	Hüdâyî	-	Hicâz	Sofyân	İlâhî	579
Ey bülbül-i nâlende Gül vashım hâhende	Sezâî	-	Hicâz	Düyek	İlâhî	580
Şehîdlerin serçeşmesi Enbiyânın bağı başı	Yûnus Emre	-	Hicâz	Sofyân	İlâhî	581
Dü cihânın mefhari Enbiyâlar serveri	Mahvî	-	Hicâz	Sofyân	İlâhî	582
Ey garib bülbül diyârın kâdedir	Niyâzi-i Mısrî	-	Hicâz	Sofyân	İlâhî	584
Ey dildari sen Yandı cân ü ten	Elfî	-	Hicâz	Sofyân	İlâhî	586
Ey Allâhım beni senden ayırma	Eşrefoğlu Rûmî	-	Hicâz	Düyek	İlâhî	586
Şebbîr ü şebber Mürsid ü rehber Sundular Kevser Elhamdülillâh	Hâşim	-	Hicâz	Sofyân	İlâhî	588

Bâġ-ı cemâle çün irem Vuslat gülün onda direm	Nûrî	-	Hicâz	Sofyân	İlâhî	589
Cenâb-ı pâkine lâyk amel yok	Hüdâyî	-	Hicâz	Sofyân	İlâhî	590
Nice bir uyursun uyanmaz mısın	Yûnus Emre	-	Hicâz	Düyek	İlâhî	592
Şeyh beni firkat oduna Yaktı yandırdı gönderdi	Eşrefoğlu Rûmî	-	Hicâz	Sofyân	İlâhî	593
Yâ vâsia'l maġfîret Hâlîme senden meded	-	Alî Bey	Hicâz	Sofyân	İlâhî	595
Sana lâyk bir amel yok işimiz hep seyyiât	Ulvî	-	-	-	İlâhî	598
Dil hanesi pür nûr olur envâr-ı zikrullâh ile	Bahtî	-	Hicâz	-	İlâhî	598
Meded Allâh sana sundum elimi	Sinân Ümmî	-	Hümâyûn	Sofyân	İlâhî	600
Yandım yakıldım ben nâr-ı aşka	Süleymân	-	Hümâyûn	Sofyân	İlâhî	601
Mevlâm ver aşkı bana hayrânın olayım senin	Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh	-	Hümâyûn	Düyek	İlâhî	603
Vakt-i seherde Açılır perde	Dervîş Himmet	-	Nevâ	Sofyân	İlâhî	608
Noldu bu gönlüm	Bayrâmi	-	Nevâ	Sofyân	İlâhî	609
Bilmem nideyim Aşkın elinden	Yûnus Emre	-	Nevâ	Sofyân	İlâhî	610
Lütfun dileriz bizi mahrûm eyleme	Yûnus Emre	-	Nevâ	Sofyân	İlâhî	611
Açıldı çün bezm-i elest Devr eyledi peymânesi	Hüdâyî	-	Nevâ	Sofyân	İlâhî	613
Yâr yüreğim yâr gör ki neler var	Hüdâyî	-	Nevâ	Sofyân	İlâhî	614
Çün doğup tuttu cihân yüzünü hüsnün güneşi	Rüşenî	-	Nevâ	Düyek	İlâhî	615
Yüz bin cefâ kulsan bana	Yûnus Emre	-	Nevâ	Düyek	İlâhî	615
Safha-i sadrında Dâim âşkın efkârı Hû	Cemâlî Halvetî	-	Hüseynî	Sofyân	İlâhî	618
Vâsil olmaz Hakka kimse cümleden dür olmadan	Şemsî	-	Hüseynî	Sofyân	İlâhî	619
Bildin mi bunu böyle hatm eyle tamâm eyle	Eşref	-	Hüseynî	Sofyân	İlâhî	620
Çün sana gönlüm mübtelâ düştü	Niyâzi-i Misrî	-	Hüseynî	Sofyân	İlâhî	622
Zühdünü koy aşka düş ehl-i cânân etsin seni	Niyâzi-i Misrî	-	Hüseynî	Sofyân	İlâhî	623
Çün doğup tuttu cihân yüzünü hüsnün güneşi	Rüşenî	-	Hüseynî	Sofyân	İlâhî	625
Durmaz yanar vücûdum Âh etmeyip nideyim	Yûnus Emre	-	Hüseynî	Sofyân	İlâhî	626
Şah Hüseyin'in firkatıyla ağlayan gelsin beri	Fuâdî	-	Hüseynî-mâtem	Sofyân	İlâhî	627
A Sultanım Sen vâr iken Ya ben kime yalvarayım	Yûnus Emre	-	Hüseynî	Sofyân	İlâhî	628

El-meded pîrim efendim el-meded Biz günahkârı kapından etme red	Kâmil	Zekâi Dede	Hüseyîni	Düyek	İlâhî	631
İnsâfî koyma elden Tevhîd edegör dilden	Veysi	Zekâi Dede	Hüseyîni	Sofyân	İlâhî	632
Arş-ı Tâk-ı meskenindir yâ Hüseyîni ibn-i Ali	Nazîf	-	Hüseyîni	Düyek	İlâhî	632
Terk eyledim dünyâyı Nidem gayrı sevdâyı	Niyâzi-i Mısrî	-	Hüseyîni	Sofyân	İlâhî	634
Lütf eyleyip bir kez nazar eylerse ger sultanımız	Hüdâyî	-	Hüseyîni	Düyek	İlâhî	635
Bir nazar kul hâlîme âsân ola cümle sübül	Nakşi	-	Hüseyîni	Düyek	İlâhî	636
Yine lutf eyleyip müşerref oldum Merhabâ dervîşlerim safâ geldiniz	Eşrefoğlu Rûmî	-	Hüseyîni	Sofyân	İlâhî	637
Ey acep bilsem nedir yâ Rab bu derdin çâresi	Eşrefoğlu Rûmî	-	Hüseyîni	Düyek	İlâhî	638
Cânân ilinin güllerinin bağı göründü	Şemsî	-	Hüseyîni	-	İlâhî	640
İsteyen yârın Hâk eder vârnın	Hüdâyî	-	Hîsâr-püselik	Düyek	İlâhî	646
Tevhîd ile olur her derde dermân	Hüdâyî	-	Acem	Sofyân	İlâhî	652
Oldu teşrifinle âlem pür safâ	Gafûrî	-	Acem	Sofyân	İlâhî	653
Şâd eder gamgîn dili Allâh bir yüzdendir dahî	Sezâi	-	Şehnâz	Sofyân	İlâhî	666
Buyruk senin fermân senin Derd ehline dermân senin	Hüdâyî	-	Şehnâz	Sofyân	İlâhî	667
Cihân sensin cihân sensin Gönüllerde nihân sensin	Hakkî	-	Şehnâz	Düyek	İlâhî	668
İnile ey dertli gönül inile Ehli derdin inleyecek çağıdır	Niyâzi-i Mısrî	-	Şehnâz	Sofyân	İlâhî	669
Yandım kül oldum aşk meydânında	Tâlib	-	Şehnâz	-	İlâhî	670
Beni bu nefsim eyledi hayrân	Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh	-	Şehnâz	-	İlâhî	671
Yâ Rabbi aşkın ver bana Hû diyeyim döne döne	Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh	-	Muhayyer	Sofyân	İlâhî	678
Durman yanalım Âteş-i aşka	Seyyid Nesîmî	-	Muhayyer	Düyek	İlâhî	679
Durmaz yanar vücûdum Âh etmeyip nideyim	Yûnus Emre	-	Muhayyer	Düyek	İlâhî	681
Yâ Rabbi nûrun hakkî-çûn ayırma aşkından beni	Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh	-	Muhayyer	-	İlâhî	682
Kûh-i aşkın bana bir kûh-i tecelli görünür	Nakşi	-	Muhayyer	Sofyân	İlâhî	683
Genci aşkı ister isen dil-i viranede ara	Sırrî	-	Muhayyer	Sofyân	İlâhî	684
Ey sipîhr-i gaddâr Vey tâlî-i sitemkâr	Şeyh Mustafâ Zekâi Efendi	-	Püselik	Sofyân	İlâhî	690
Zâhid bize ta'n eyleme Devrânîyiz devrânîyiz	Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh	-	Püselik	Sofyan	İlâhî	691
Olmayacak senden atâ Kul neylesin yâ Rabbenâ	Hüdâyî	-	Sabâ-zemzeme	-	İlâhî	698

Ey âşuk-ı dildâde Gel nûş edelim bâde	Sezâî	-	Segâh	Düyek	İlâhî	701
Dervîşlik başadur tâcda değildir	Yûnus Emre	-	Segâh	Sofyân	İlâhî	702
Ey gâfil uyan rihlet-i na-gâhu unutma	Şemsî	-	Segâh	Sofyân	İlâhî	703
Bi-hamdillâh derim Allâh Alıp aklum fikrullâh	Şems-i Tebrizî	-	Segâh	Düyek	İlâhî	705
Nûr-i cemâli Hakkın visâli	Sıdkî	-	Segâh	Sofyân	İlâhî	706
Güneş gibi eğerçi serseriyim	Adli	-	Segâh	Sofyân	İlâhî	707
Uyurken uyandım kaldım ağlayû	Yûnus Emre	-	Segâh	Düyek	İlâhî	709
Taşdı rahmet deryâsı Gark oldu cümle âsi	Yûnus Emre	-	Segâh	Sofyân	İlâhî	711
Müşkili halleylemek değmenin işi değil	Yûnus Emre	-	Segâh	Düyek	İlâhî	713
Çün doğup tuttu cihân yüzünü hüsnün güneşi	Rüşeni	-	Segâh	Yürük Sofyân	İlâhî	714
Şûrfe vü şeydâ kılan	Yûnus Emre	-	Segâh	Düyek	İlâhî	715
Müşahhar emrine hep cümle eşyâ	Hüdâyî	-	Segâh	Düyek	İlâhî	716
Gönül hayrân oluptur âşk elinden	Yûnus Emre	-	Segâh	Sofyân	İlâhî	716
Durman yanalım Âteş-i aşka	Seyyid Nesîmî	-	Segâh	Sofyân	İlâhî	717
Düşeli bu âşkın cânım iline	Eşrefoğlu Rûmî	-	Hüzzâm	Sofyân	İlâhî	722
Tennûr-i dile od yakıp âh-ı şerimden	Sezâî	-	Hüzzâm	Düyek	İlâhî	723
Kadrim ola berter şeref-i nâd-i Aliden	Ârif	-	Hüzzâm	Sofyân	İlâhî	724
Mâhestü ne-mîdânem hurşid-i ruhat yâne	-	-	Hüzzâm	Sofyân	İlâhî	726
Eyâ âlemlerin şâhu Tecelli kal teselli kal	Merkezî	-	Hüzzâm	-	İlâhî	727
Bağrımdaki biten başlar Muhammedin âşkındandır	Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh	-	Hüzzâm	-	İlâhî	728
Durman yanalım Âteş-i aşka	Seyyid Nesîmî	-	Hüzzâm	Sofyân	İlâhî	729
Vaslın bana hayât verir firkatın memât	Fuzûli	Osmân Efendi	Hüzzâm	Düyek	İlâhî	729
Yeter oldun fenâ bâğında nâlân	Hüdâyî	-	Hüzzâm	Düyek	İlâhî	731
Dostlar bilin şimdengerû nâm ü nişân olmaz bana	Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh	-	Hüzzâm	Düyek	İlâhî	732
Aşkın ile âşıklar yansın yâ Rasûlullâh	Yûnus Emre	Zekâi Dede	Beste-ısfâhân	Sofyân	İlâhî	736
Aşkınla yandır sultânım Allâh	Şeyh Mustafâ Zekâi Efendi	-	İrâk	Sofyân	İlâhî	740
Benem ol âşk bahresi denizler hayrân bana	Yûnus Emre	-	İrâk	Sofyân	İlâhî	741
Yâ ilâhî cümle sensin cümle sen	Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh	-	Beste-nigâr	Sofyân	İlâhî	744
Serâser açtı ezhâr-ı tecelli	Sıdkî	-	Beste-nigâr	Sofyân	İlâhî	745
Buğün meydân-ı âşk içreki yâre âşinâyız biz	Dervîş Himmet	-	Beste-nigâr	-	İlâhî	746
Durman yanalım Âteş-i aşka	Seyyid Nesîmî	-	Beste-nigâr	Sofyân	İlâhî	747
Gel gülşen-i tevhide şu bülbül gibi yâ Hû	Şemsî	-	Beste-nigâr	Düyek	İlâhî	748

Firkat cehennemden eşed	Hüdâyî	-	Beste-nigâr	Düyek	İlâhî	751
Ben yürürem yâne yâne	Yûnus Emre	-	Beste-nigâr	Sofyân	İlâhî	752
Yetmişten artıktır imânın budagı	Yûnus Emre	-	Evic	Düyek	İlâhî	754
Tehî sanman siz bizi dost yüzün görüp geldim	Yûnus Emre	-	Evic	Düyek	İlâhî	756
Çün doğup tuttu cihân yüzünü hüsnün güneşi	Rüşenî	-	Evic	Sofyân	İlâhî	758
Allâhu Rabbi lâ-yezâl yâ Vâhid ü yâ ze'l-Celâl	Meftûnî	-	Evic	Düyek	İlâhî	759
Benem Mecnûn sıfât Leylâsı aşkın	Rüşenî	-	Evic-ârâ	Düyek	İlâhî	760
Bir aşk-ı pâk ihsân ede Ol Kâdir ü Hayy ü Vedûd	Hüdâyî	-	Evic	-	İlâhî	761
Ey sanem n'oldun cânâ kasdın var	Niyâzi-i Mısrî	-	Evic	-	İlâhî	762
Benim maksûdum âlemde değildir lâkin illâ Hû	Hüdâyî	-	Ferah-nâk	Sofyân	İlâhî	770
Derdi Hakka tâlib ol dermâna erem dersen	Niyâzi-i Mısrî	-	Ferah-nâk	Sofyân	İlâhî	771
Ey Kerîm Allâh ey Ganî Sultân Dertliyiz senden umarız dermân	Niyâzi-i Mısrî	-	Ferah-nâk	Düyek	İlâhî	772
Şûrîde vü şeydâ kılan	-	Zekâi Dede	Ferah-nâk	Sofyân	İlâhî	774
Durman yanalım Âteş-i aşka	Seyyid Nesimî	-	Ferah-nâk	Düyek	İlâhî	774
Mevlâm ver aşkını bana hayrânın olayım senin	Seyyid Nizâmoglu Seyfullâh	-	Hüseynî-aşîrân	Sofyân	İlâhî	780
Tâ dil verelden sünbüle Sünbüller derler bize	Fahrî	-	Acem-aşîrân	Sofyân	İlâhî	784
Neyleyeyim dünyâyı Bana Allâhim gerek	Hüdâyî	-	Acem-aşîrân	Sofyân	İlâhî	785
Şûrîde vü şeydâ kılan	Yûnus Emre	-	Acem-aşîrân	Sofyân	İlâhî	786
Durmaz yanar vücûdum Âh etmeyip nideyim	Yûnus Emre	-	Acem-aşîrân	Düyek	İlâhî	789
Gel sorarsan intisâb-ı zât ü nâm ı şânmız	Müsellem	Zekâi Dede	Acem-aşîrân	Sofyân	İlâhî	790
Bakıp cemâl-i yâre çağırırım dost dost	Niyâzi-i Mısrî	-	Acem-aşîrân	-	İlâhî	791
Te'aşşaktı bi envârî cemâlek	Kâmil	Zekâi Dede	Hicâz-aşîrân	Düyek	İlâhî	793
Men ol dürr-i meâniyem ki sığmazam heft ü deryaya	Sinân Ümmî	Zekâi Dede	Hicâz-aşîrân	Devr-i Revân	İlâhî	794
Aşk ile cânım bendedir bende	Nûrî	-	Şevk-i tarâb	Sofyân	İlâhî	796
Aşkın meyine ben kana geldim	Niyâzi-i Mısrî	-	Şevk-i tarâb	-	İlâhî	797
Yâ İlâhî cânımın cânânısın	İştîbî	-	Nühüft	Sofyân	İlâhî	801
Sâyesi düşmez yere bir böyle bir nahl-i Tûrsun	Itrî	-	Nühüft	Sofyân	İlâhî	802
Zâhid bize ta'n eyleme	Mehmed Muhyeddin Üftâde	-	Nühüft	Sofyân	İlâhî	803
Yüce sultânım derde dermânım	Yûnus Emre	-	Süz-i Dil	Sofyân	İlâhî	806

A Sultânım Sen var iken Ya ben kime yalvarayım	-	-	Ferah-fezâ	Düyek	İlâhî	810
Bişnev ez ney çün hikâyet mî küned	-	-	Ferah-fezâ	Devr-i Revân	İlâhî	810
Serây-i li-me'allâhî gönüldür	Sezâî	-	Arabân	Sofyân	İlâhî	814
Gizlice Őâha buyur Hane-i tenhâ buyur	Fethî	-	Hicâz	-	İlâhî	867

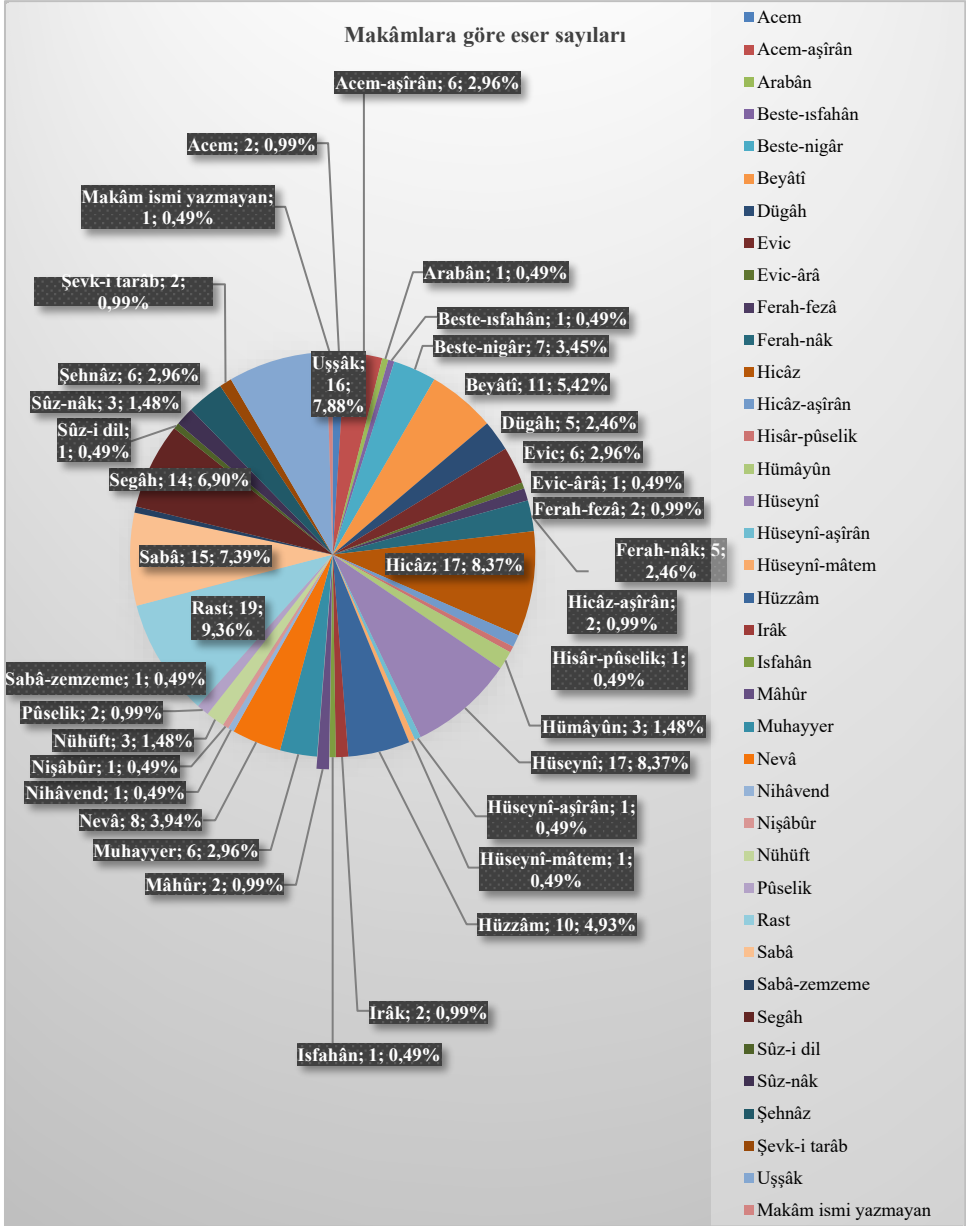
Tablo 1: Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin fihristi¹⁵

3.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular (Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin makamlara göre dağılımı nasıldır?)

Makam İsimleri	n	Makam İsimleri	n	Makam İsimleri	n
Acem	2	Hisâr-püselik	1	Nişâbûr	1
Acem-aşîrân	6	Hümâyûn	3	Nühüft	3
Arabân	1	Hüseynî	17	Püselik	2
Beste-ısfahân	1	Hüseynî-aşîrân	1	Rast	19
Beste-nigâr	7	Hüseynî-mâtem	1	Sabâ	15
Beyâtî	11	Hüzzâm	10	Sabâ-zemzeme	1
Dügâh	5	Irâk	2	Segâh	14
Evic	6	İsfahân	1	Sûz-i dil	1
Evic-ârâ	1	Mâhûr	2	Sûz-nâk	3
Ferah-fezâ	2	Muhayyer	6	Şehnâz	6
Ferah-nâk	5	Nevâ	8	Şevk-i tarâb	2
Hicâz	17	Nihâvend	1	UŞŞâk	16
Hicâz-aşîrân	2	Makâm ismi yazmayan	1		

Tablo 2: Makâmlara göre eser sayıları

¹⁵ Mehmed Rif'at, *Ebhe'n-Neğamât fî Terennümüti'l-İlâhiyyât*, 424-867.

Grafik 1: Makâmlara göre eser sayıları

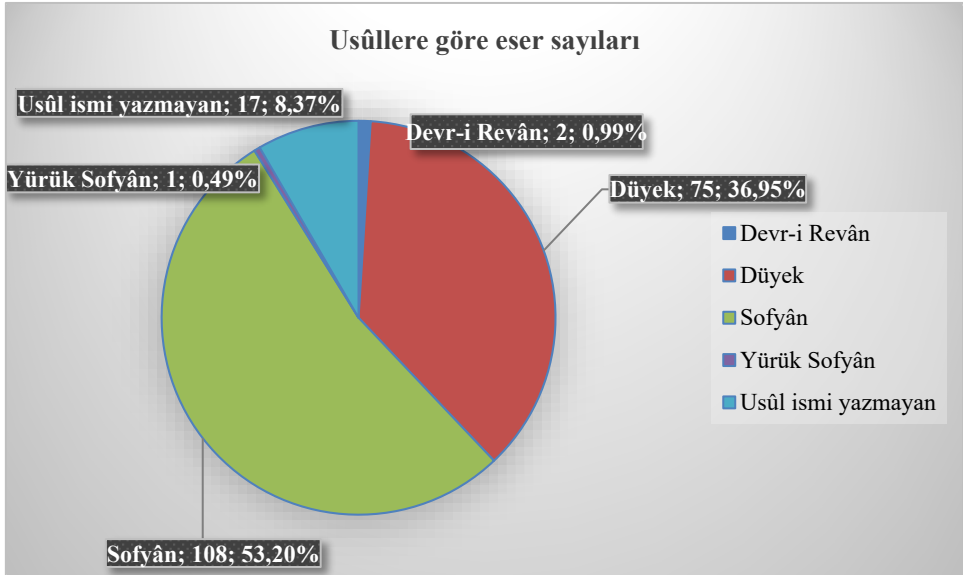
Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin sayısı toplamda 203'tür. Bu eserlerde 37 farklı makâmda bestelenmiş eserler bulunmaktadır. Makâm ismi yazmayan 1 eser vardır. Makâmlara göre sırasıyla en çok eser, 19 eserle rast makâmında, 17 eserle hüseyinî makâmında, 17 eserle hicâz makâmında, 16 eserle uşşâk makâmında, 15 eserle sabâ makâmı ve 14 eserle segâh makamındadır.

Makâmlara göre en az eser 1'er eserle arabân, beste-ısfahân, evic-ârâ, hisâr-pûselik, hüseyinî-aŐırân, hüseyinî-mâtem, ısfahân, nihâvend, niŐâbü'r, sabâ-zemzeme, sûz-i dil makamlarındadır. Makamlara göre eser sayıları ve oranları Grafik 1'de sunulmuştur.

3.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular (Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin usûllere göre dağılımı nasıldır?)

Usûl İsimleri	n	Usûl İsimleri	n
Devr-i Revân	2	Sofyân	108
Düyek	75	Yürük Sofyân	1
Usûl ismi yazmayan	17		

Tablo 3: Usûllere göre eser sayıları

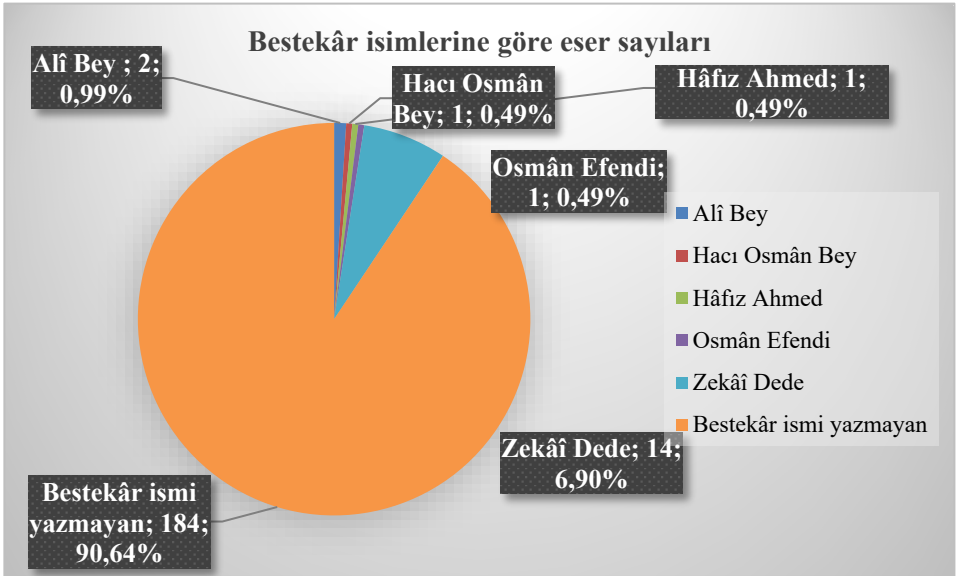
Grafik 2: Usûllere göre eser sayıları

Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerde 4 farklı usûl tespit edilmiştir. Usûl ismi yazmayan toplam 17 eser bulunmaktadır. Usûllere göre sırasıyla en çok eser, 108 eser ile sofyan usûlü ve 75 eser ile düyek usulündedir. En az eser, 2 eserle devr-i revân usulü ve 1 eser ile yürük sofyan usulündedir. Usullere göre eser sayıları ve oranları Grafik 1'de sunulmuştur.

3.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular (Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin bestekârlara göre dağılımı nasıldır?)

Bestekâr İsimleri	n	Bestekâr İsimleri	n
Alî Bey	2	Osmân Efendi	1
Hacı Osmân Bey	1	Zekâî Dede	14
Hâfız Ahmed	1	Bestekâr ismi yazmayan	184

Tablo 4: Bestekâr isimlerine göre eser sayıları

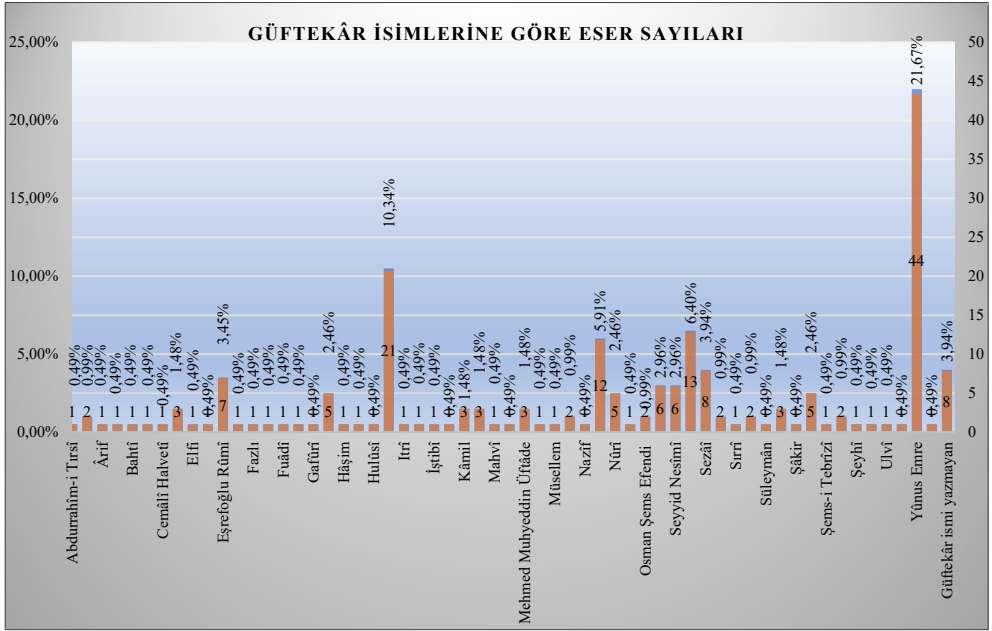
Grafik 3: Bestekâr isimlerine göre eser sayıları

Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin bestekârları incelediğinde 5 bestekârın ismi tespit edilmiştir. Bestekâr ismi yazmayan eser sayısı 184'tür. Bestekâr ismine göre en çok eser, 14 eserle Zekâî Dede'ye aittir. En az eser ise 2 eserle Alî Bey ve 1'er eserle Hacı Osmân Bey, Hâfız Ahmed ve Osmân Efendi'ye aittir. Bestekâr isimlerine göre eser sayıları ve oranları Grafik 3'te sunulmuştur.

3.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular (Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin güftekarlara göre dağılımı nasıldır?)

Güftekar İsimleri	n	Güftekar İsimleri	n	Güftekar İsimleri	n
Abdurrahîm-i Tırsî	1	Hulûsî	1	Seyyid Nesimî	6
Adlî	2	Hüdâyî	21	Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh	13
Ârif	1	Itrî	1	Sezâî	8
Azizî	1	İlmî	1	Sıdkî	2
Bahtî	1	İştibî	1	Sırrî	1
Bayrâmi	1	Kâimî	1	Sinân Ümmî	2
Cemâlî Halvetî	1	Kâmil	3	Süleymân	1
Dervîş Himmet	3	Kenzî	3	Sünbülî	3
Elfi	1	Mahvî	1	Şâkir	1
Eşref	1	Meftûnî	1	Şemsî	5
Eşrefoğlu Rûmî	7	Mehmed Muhyeddin Üftâde	3	Şems-i Tebrizî	1
Fahrî	1	Merkezî	1	Şeyh Mustafâ Zekâî Efendi	2
Fazlı	1	Müsellellem	1	Şeyhî	1
Fethî	1	Nakşî	2	Tâlib	1
Fuâdî	1	Nazîf	1	Ulvî	1
Fuzûlî	1	Niyâzî-i Mısrî	12	Veysî	1
Gafûrî	1	Nûrî	5	Yûnus Emre	44
Hakkî	5	Nüzûlî	1	Zâkir	1
Hâşim	1	Osman Şems Efendi	2	Güftekar ismi yazmayan	8
Hatâyî	1	Rûşenî	6		

Tablo 5: Güftekar isimlerine göre eser sayıları

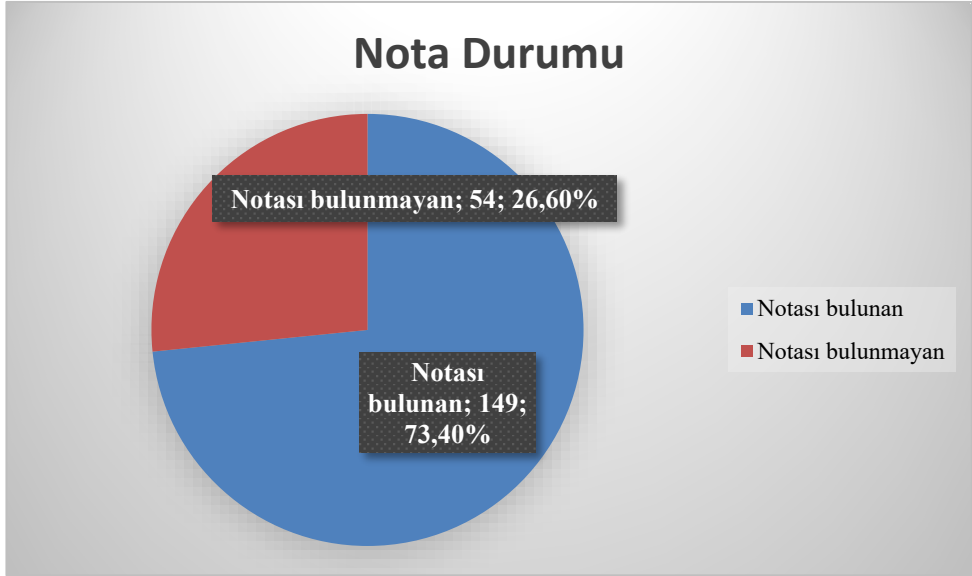
Grafik 4: Güftekâr isimlerine göre eser sayıları

Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin güftekârları incelendiğinde 58 güftekârın ismi tespit edilmiştir. Güftekâr ismi yazmayan eser sayısı 8'dir. Güftekâr ismine göre en çok eser sırasıyla, 44 eserle Yûnus Emre, 21 eserle Aziz Mahmut Hüdâyî, 13 eserle Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh ve 12 eserle Niyâzî-i Mısrî'ye aittir. En az eser ise 1'er eserle Abdurrahîm-i Tırsî, Ârif, Azîzî, Bahî, Bayrâmi, Cemâlî Halvetî, Elfi, Eşref, Fahrî, Fazlı, Fethî, Fuâdî, Fuzûlî, Gafûrî, Hâşim, Hatâyî, Hulûsî, İtrî, İlmî, İştibî, Kâimî, Mahvî, Mefînî, Merkezî, Müsellem, Nazîf, Nüzûlî, Sırrî, Süleymân, Şâkir, Şems-i Tebrîzî, Şeyhî, Tâlib, Ulvî, Veysî ve Zâkir isimli güftekârlara aittir. Güftekâr isimlerine göre eser sayıları ve oranları Grafik 4'te sunulmuştur.

3.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular (Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin günümüzde notalarının bulunma durumuna göre dağılımı nasıldır?)

Nota Durumu	n
Notası bulunan	149
Notası bulunmayan	54

Tablo 6: Nota durumuna göre eser sayıları

Grafik 5: Nota durumuna göre eser sayıları

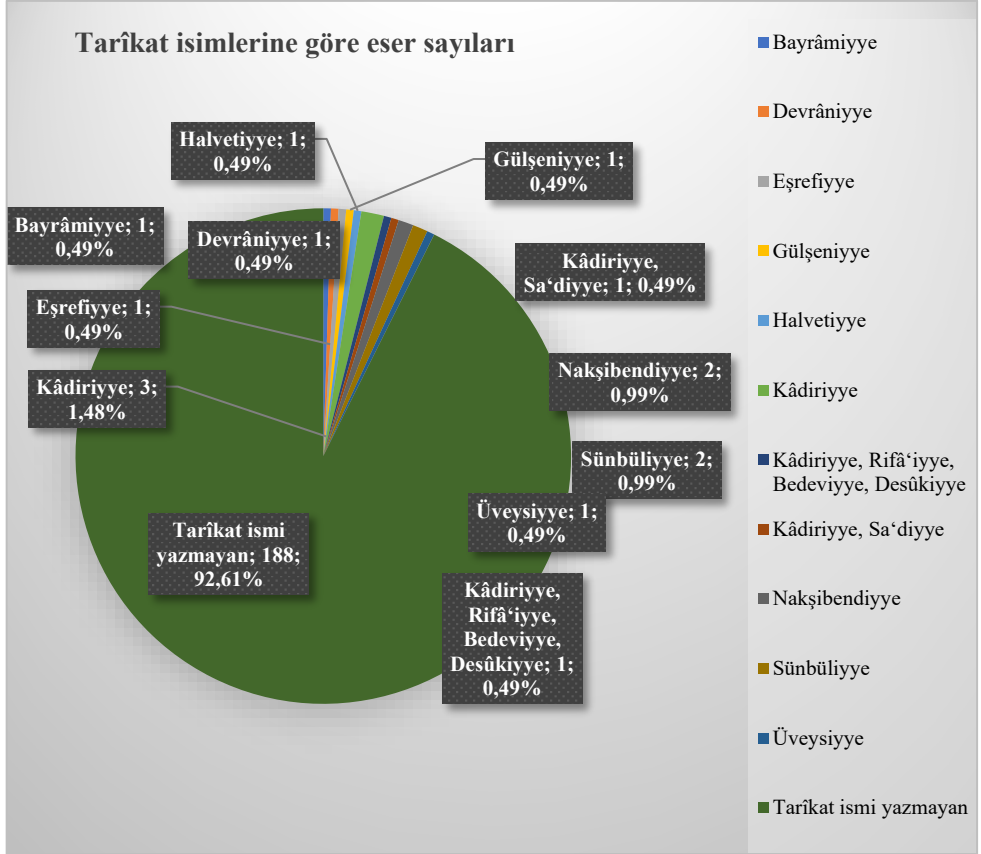
Mecmuada bulunan ilâhî formundaki 203 eser Aytaç Ergen'in Notam 1.0 nota arşiv programı ile¹⁶ taranmıştır. Bu eserlerden 149 adetinin günümüze notalarının ulaştığı tespit edilmiştir. 54 adet eserin ise notası bulunamamıştır.

3.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular (Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin güftelerinde geçen tarîkat isimlerine göre dağılımı nasıldır?)

Tarîkat İsimleri	n	Tarîkat İsimleri	n	Tarîkat İsimleri	n
Bayrâmiyye	1	Halvetiyye	1	Nakşibendiyye	2
Devrâniyye	1	Kâdiriyye	3	Sünbülüyye	2
Eşrefiyye	1	Kâdiriyye, Rifâ'iyye, Bedeviyye, Desûkiyye	1	Üveysiyye	1
Gülşeniyye	1	Kâdiriyye, Sa'diyye	1	Tarîkat ismi yazmayan	188

Tablo 7: Tarîkat isimlerine göre eser sayıları

¹⁶ Aytaç Ergen, "Notam 1.0 Nota Arşiv Programı" (İstanbul: 1A Takımı Bilgisayar, ts.).

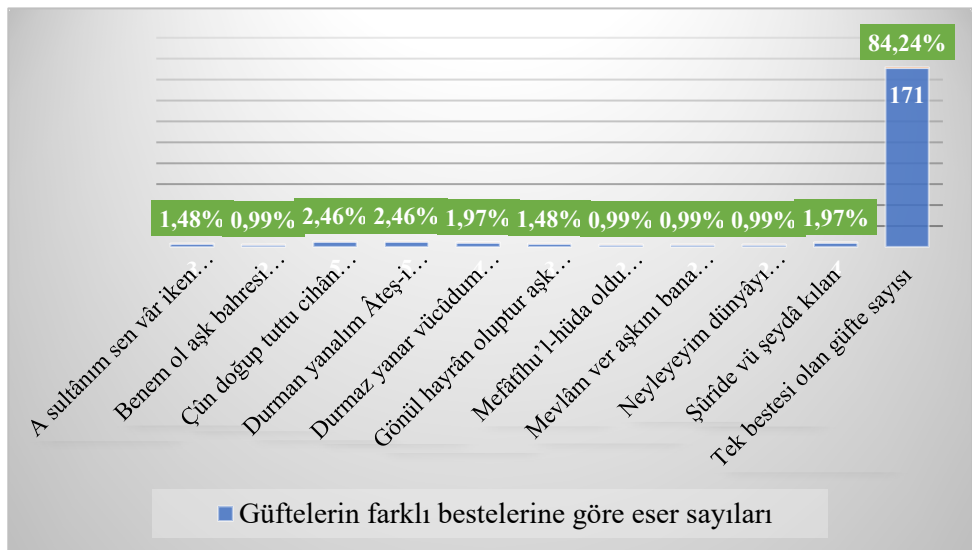
Grafik 6: Tarîkat isimlerine göre eser sayıları

Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin güftelerinde geçen tarîkat isimleri ve tarîkat büyüklerinin isimleri taranmış , 13 farklı tarikat ismi tespit edilmiştir. Tarîkat isimlerine göre en çok eser sırasıyla 3 eser ile Kâdiriyye, 2'şer eserle Nakşibendiyye ve Sünbülüyye tarikatlarıdır. Tarîkat isimlerine göre en az eser 1'er eser ile Bayrâmiyye, Devrâniyye, Eşrefiyye, Gülşeniyye, Halvetiyye, Üveysiyye tarikatlarıdır. 1 eserde 4 tarîkatın ismi (Kâdiriyye, Rifâ'îyye, Bedeviyye, Desûkiyye), 1 eserde 2 tarîkatın ismi (Kâdiriyye, Sa'diyye) beraber geçmektedir. Tarîkat ismi yazmayan 188 adet eser bulunmaktadır.

3.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgular (Mecmuadaki ilâhî formundaki eserlerden aynı güftenin kaç farklı bestesi bulunmaktadır?)

Güfteler	n
A sultânım sen vâir iken Yâ ben kime yalvarayım	3
Benem ol aşk bahresi denizler hayrân bana	2
Çûn doğup tuttu cihân yüzünü hüsnün güneşi	5
Durman yanalım AteŐ-i aşka	5
Durmaz yanar vücudum Ah etmeyip nideyim	4
Gönül hayrân oluptur aşk elinden	3
Mefâtîhu'l-hüda oldu hilâlin yâ Rasûlallâh	2
Mevlâm ver aşkıma bana hayrânın olayım senin	2
Neyleyeyim dünyâyı Bana Allâhım gerek	2
Şûrîde vü Şeydâ kılan	4
Tek bestesi olan güfte sayısı	171

Tablo 8: Güftenin farklı bestelerine göre eser sayıları

Grafik7: Güftelerin farklı bestelerine göre eser sayıları

Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerden 10 tanesinin güftesi (toplamda 32 eser) farklı makamlarda bestelenmiştir. Bestesi tek olan güfte sayısı 171'dir. Güftesi en fazla bestelenen eserler, Evic, Rast, Nevâ, Hüseyinî ve Segâh olmak üzere 5 farklı makamda bestelenen, güftesi Rüşenî'ye ait olan "Çün doğup tuttu cihan yüzünü hüsnün güneşi" isimli eser ve Segâh, Beste-nigâr, Muhayyer, Hüzâm ve Ferah-nâk olmak üzere 5 farklı makamda bestelenen, güftesi Seyyid Nesîmî'ye ait olan "Durman yanalım Âteş-i aşka" isimli eserdir. Diğer eserlerin güftekârları ise, Yûnus Emre, Kenzî, Seyyid Nizâmoglu Seyfullâh ve Aziz Mahmut Hüdâyî'dir. Bu eserlerin sadece ikisinin bestekârı Zekâi Dede'dir. Diğer eserlerin bestekârı bilinmemektedir.

Sonuç

Bu makalede çalışmamıza konu olan güfte mecmuasında bulunan ilâhî formundaki eserlerin makâm, usul, bestekâr, güftekâr, nota durumu, eserlerde geçen tarikat isimleri ve güftelerin farklı besteleri yönüyle analizleri yapılmıştır. Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin sayısı toplamda 203'tür.

Birinci alt problemle ilgili oranlara baktığımızda mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin 37 farklı makamda bestelendiği görülmektedir. Makâm ismi yazmayan 1 eser vardır. En çok beste yapılan makamları incelediğimizde bu eserlerin %33,98 oranla rast, hüseyinî, hicâz ve uşşâk makâmı gibi basit makamlarda bestelendiği ve %14,29 oranla sabâ ve segâh gibi mürekkebe makamlarla bestelendiği görülmektedir.

Makâmlara göre en az eser 1'er eserle arabân, beste-ısfahân, evic-ârâ, hisâr-pûselik, hüseyinî-aşîrân, hüseyinî-mâtem, ısfahân, nihâvend, nişâbûr, sabâ-zemzeme, düz-i dil makamlarıdır.

Mecmuada ilahilerin en çok bestelendiği makâmların basit makamlardan olması, daha az bir oranla mürekkebe makamlarla bestelenmiş olması, ilâhîlerde genel olarak dinî ve tasavvufî hisleri ön plana çıkaracak, tiz perdelerde gezmeyen seyre sahip makâmların tercih edildiği¹⁷ tezini desteklemektedir.

İkinci alt problemle ilgili oranlara baktığımızda mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerde 4 farklı usûl tespit edilmiştir. Usûl ismi yazmayan toplam 17 eser bulunmaktadır. Usûllere göre sırasıyla en çok eser, 108 eser ile %58,20 oranıyla sofyan usûlü ve 75 eser ile %36,95 oranıyla düyek usulündedir. En az eser, 2 eserle devr-i revân usulü ve 1 eser ile yürük sofyan usulündedir.

¹⁷ Fatih Tüysüz, *Türk Din Musikisi Formlarında İlahî ve TRT Repertuarındaki İlahilerin İncelenmesi* (Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017), 100.

Mecmuada ilahilerin en çok bestelendiği usûllerin küçük usûllerden olması, ilâhilerin çoğunlukla küçük usûllerle bestelendiği düşüncesini¹⁸ desteklemektedir.

Üçüncü alt problemle ilgili oranlara baktığımızda mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin bestekârları olarak 5 bestekârın ismi tespit edilmiştir. Bestekâr ismi yazmayan eser sayısı 184'tür. Bestekâr ismine göre en çok eser, 14 eserle %6,90 oranla Zekâî Dede'ye aittir. En az eser ise 2 eserle Alî Bey ve 1'er eserle Hacı Osmân Bey, Hâfız Ahmed ve Osmân Efendi'ye aittir.

Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin bestekârlarının yazılmaması, ilâhilerin bestelenmesi sırasında bestekârların kendi isimlerini hikmetli güftelerin önüne geçirmemek için eserlere yazmadığı ihtimalini düşündürmektedir.

Dördüncü alt problemle ilgili oranlara baktığımızda mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin güftekârları olarak 58 güftekârın ismi tespit edilmiştir. Güftekâr ismi yazmayan eser sayısı 8'dir. Güftekâr ismine göre en çok eser sırasıyla, 44 eserle %21,67 oranla Yûnus Emre, 21 eserle %10,34 oranla Aziz Mahmut Hüdâyî, 13 eserle %6,40 oranla Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh ve 12 eserle %5,91 oranla Niyâzî-i Mısırî'ye aittir. En az eser ise 1'er eserle Abdurrahîm-i Tırsî, Ârif, Azîzî, Bahtî, Bayrâmi, Cemâlî Halvetî, Elfi, Eşref, Fahrî, Fazlı, Fethî, Fuâdî, Fuzûlî, Gafûrî, Hâşim, Hatâyî, Hulûsî, İtrî, İlmî, İştîbî, Kâimî, Mahvî, Meftûnî, Merkezî, Müsellem, Nazîf, Nüzûlî, Sırrî, Süleymân, Şâkir, Şems-i Tebrîzî, Şeyhî, Tâlib, Ulvî, Veysî ve Zâkir isimli güftekârlara aittir.

Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin güftekârlarının çoğunlukla Yûnus Emre, Aziz Mahmut Hüdâyî, Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh ve Niyâzî-i Mısırî gibi mutasavvıf şairlerden olması, ilâhilerin güftelerinin tekke-tasavvuf ve halk-âşık edebiyatı şairlerinin şiirlerinden bestelendiği¹⁹ fikrini desteklemektedir.

Mecmuada bulunan ilâhî formundaki 203 eser Aytaç Ergen'in Notam 1.0 nota arşiv programı ile taranmıştır. Beşinci alt problemle ilgili oranlara baktığımızda bu eserlerden 149 adetinin günümüze notalarının ulaştığı tespit edilmiştir. 54 adet eserin ise notası bulunamamıştır. Oransal olarak baktığımızda mecmuadaki eserlerin %73,40 gibi büyük bir oranda günümüze notaları ulaşmıştır. Günümüze notaları ulaşmayan eserlerin oranı %23,60'tır.

Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin çoğunluğunun notalarının günümüze ulaşabilmesinin, bu eserlerin o dönemden günümüze birçok tarîkate

¹⁸ Tüysüz, *Türk Din Musikisi Formlarında İlahî ve TRT Repertuarındaki İlahilerin İncelenmesi*, 99.

¹⁹ Mustafa İsmet Uzun, "İlâhî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2000), 22/65.

tasavvuf erbâbı kişilerce eğitiminin ve icrasının yapılması, başka güfte ve nota mecmualarında yazılması vb. gibi çalışmalarla mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Altıncı alt problemle ilgili oranlara baktığımızda mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin güftelerinde geçen tarikat isimleri ve tarikat büyüklerinin isimleri taranmış, 13 farklı tarikat ismi tespit edilmiştir. Bu tarikatlar Kâdiriyye, Nakşibendiyye, Sünbüliyye, Bayrâmiyye, Devrâniyye, Eşrefiyye, Gülşeniyye, Halvetiyye, Üveysiyye, Rifâ'iyye, Bedeviyye, Desûkiyye, Sa'diyye beraber geçmektedir. Tarikat ismi yazmayan 188 adet eser bulunmaktadır.

Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserler içerisinde güftelerinde 13 farklı tarikat ismi yazılı olan ilâhî güftelerinin olmasının, mecmuanın mürettibi Hâfız Mehmet Rif'at'ın Sa'diyye Tarikatı vekili ve zâkirbaşısı olması ve özellikle İstanbulda bir çok tarikatın zakirbaşılığını yapmasından dolayı bu tarikatların zikirlerinde okunan ilâhileri bilmesinden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

Yedinci alt problemle ilgili oranlara baktığımızda mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerden 10 tanesinin güftesi (toplamda 32 eser) farklı makamlarda bestelenmiştir. Bestesi tek olan güfte sayısı 171'dir. Güftesi en fazla bestelenen eserler, evic, rast, nevâ, hüseyinî ve segâh olmak üzere 5 farklı makamda bestelenen, güftesi Rûşenî'ye ait olan "Çûn doğup tuttu cihân yüzünü hüsnün güneşi" isimli eser ve segâh, beste-nigâr, muhayyer, hüzzâm ve ferah-nâk olmak üzere 5 farklı makamda bestelenen, güftesi Seyyid Nesîmî'ye ait olan "Durman yanalım Âteş-i aşka" isimli eserdir. Diğer eserlerin güftekârları ise, Yûnus Emre, Kenzî, Seyyid Nizâmoğlu Seyfullâh ve Aziz Mahmut Hüdâyî'dir. Bu eserlerin sadece ikisinin bestekârı Zekâi Dede'dir. Diğer eserlerin bestekârı bilinmemektedir.

Mecmuada bulunan ilâhî formundaki eserlerin güftekârlarının özellikle Yûnus Emre, Aziz Mahmud Hüdâyî gibi mutasavvıf şâir olmaları, bu şiirleri halkın rahatlıkla anlayabildiği açık bir dille, sâde şekilde yazmaları sebebiyle, aynı güftenin farklı bestekârlar tarafından farklı makamlarda bestelendiği düşünülmektedir.

Bu çalışmada İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde TY 4116 no'da kayıtlı Tekirdağlı eş-Şeyh el-Hâc Hâfız Mehmed Rif'at'ın "*Ebhe'ne-neğamât fi terennümâti'l-ilâhiyyât*" isimli güfte mecmuasındaki ilâhî formundaki eserlerin güftelerinin genel bir analizi yapılmıştır. Yaptığımız çalışma gösteriyor ki bu güfte mecmuasında bulunan sadece ilâhî formu değil diğer formlardaki eserlerin de çalışılarak gün yüzüne çıkarılması gerekmektedir.

Bu nedenle doğrudan bu konu üzerinde yođunlaŐacak akademik ve özgün bir çalıŐmaya ihtiyaç vardır.

Araştırmamızın hipotezinde belirtilen 1600 sayfalık içeriği ile en zengin mecmûalardan birisi olan mecmûada bulunan ilâhî formundaki eserlerin, makâm, usûl, bestekâr, güftekâr yönünden hem Türk Mûsikisi hem de döneminin Tekke Mûsikisi kültürü açısından oldukça zengin olduğu tezi dođrulanmıŐtır.

Yaptığımız bu çalışmada analizini yaptığımız güfte mecmuasında bulunan ilâhî formundaki eserlerin incelenmesiyle, özelde mecmuanın tertib edildiği dönemin Tekke Mûsikîsi kültürünün anlaşılmasına, genelde ise Türk Mûsikîsi literatürüne önemli katkılar sağlaması umulmaktadır.

Yazar Katkı Oranı Beyanı / Author Contribution Statement

Makalede Yazar Katkılarının Yüzdesi (Percentage of Author Contributions in the Article)	Sorumlu Yazar (Responsible Author)	Katkı Sunan Yazar (Contributer Author)
Çalışmanın Tasarlanması Conceiving the Study	%55	%45
Veri Toplanması Data Collection	%60	%40
Veri Analizi Data Analysis	%45	%55
Makalenin Yazımı Writing the Article	%50	%50
Makale Gönderimi ve Revizyonu Submission and Revision	%100	%0

Kaynakça | References

- Aytemur, Begüm. “Müzik Araştırmalarında Nitel Veri Analizi”. *Müzik Araştırmalarında Bilimsel Yöntem ve Yaklaşımlar*. 233-263. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 1. Basım, 2022.
- Devellioğlu, Ferit. *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. İstanbul, 1962.
- Ergen, Aytaç. “Notam 1.0 Nota Arşiv Programı”. İstanbul: 1A Takımı Bilgisayar, ts.
- Ergun, Sadeddin Nüzhet. *Türk Musikisi Antolojisi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, Rıza Coşkun Matbaası., 1942.
- Korkmaz, Harun. *Türk Musikisi Tarihinin Kaynağı Olarak Güfte Mecmuaları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Doktora Tezi, 2021.
- Mehmed Rif'at, Tekirdağlı eş-Şeyh el-Hâc Hâfız. *Ebhe'n-Neğamât fî Terennümâtî'l-İlâhiyyât*. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, 894.35-1, 786 v. <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TY/nekty04116.pdf>
- Pakalın, Mehmed Zeki. *Sicill-i Osmanî Zeyli*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2008.
- Sâmi, Şemseddin. *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul, İkdâm Matbaası., 1317.
- Sa'diyyü'l-Mevlevî, Mehmed Rif'at. *Âyîn-i Şerîf Mecmuası*. İstanbul: İstanbul Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları Koleksiyonu, O 0130.
- Tüysüz, Fatih. *Türk Din Musikisi Formlarında İlahi ve TRT Repertuarındaki İlahilerin İncelenmesi*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.
- Uslu, Recep. “Türk Müziği Eğitim Tarihinde Güfte Mecmuaları ve İnceleme Esasları Üzerine Tespitler”. 158-168. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı, 2001.
- Uzun, Mustafa İsmet. “İlâhi”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 22/64-68. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.
- Uzun, Mustafa İsmet. “Mecmua”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 28/265-268. Ankara: TDV Yayınları, 2003.
- Yücebaş, A. Hilmi. *Tekirdağlı Şairler*. İstanbul: Cumhuriyet Matbaası, 1939.
- Edirne Vilayet Salnâmesi*. Vilayet Salnâmesi (1310). <https://isamveri.org/salname/sayilar.php?sidno=D02471>